28.10.2024

Kannanotto kätilökoulutuksen kehittämisestä ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi

Tausta

Vuonna 2023 päättyneen SOTEKO-hankkeen (sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen) tavoitteena oli sosiaali- ja terveysalan tehtäviin suuntaavien alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen ja niitä täydentävän korkeakoulutuksen kehittäminen. Yksi hankkeen keskeisistä toimenpide-ehdotuksista koski ammattikorkeakoulujen kaksoistutkintojen rakenteellista kehittämistä, jonka jatkovalmistelu on kirjattuna Pääministeri Orpon hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman mukaisesti päällekkäistä korkeakoulutusta vähennetään kehittämällä SOTEKO-hankkeen pohjalta terveydenhoitaja-, ensihoitaja- ja kätilökoulutukseen modulaarista eli tutkintoon johtamatonta koulutusrakennetta niille, jotka ovat jo suorittaneet sairaanhoitajatutkinnon.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on nyt käynnistänyt valmistelutyön SOTEKO-hankkeen loppuraportin toimenpide-ehdotuksista koskien ammattikorkeakoulun kaksoistutkintoja. Ehdotuksen mukaan suomalaista kätilökoulutusta uudistettaisiin siten, että koulutus toteutettaisiin jatkossa erikseen säänneltynä kätilökoulutuksena, johon pääsyn edellytyksenä olisi sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja eli käytännössä sairaanhoitaja AMK-tutkinto. Kätilökoulutuksen laajuus olisi ehdotuksen mukaan 18 kuukautta ja 3000 tuntia. Sen lisäksi olisi osoitettava vuoden työkokemus valmistumisen jälkeen saadakseen EU-kelpoisuuden ja ollakseen ammattipätevyysdirektiivin mukaisesti automaattisen tunnustamisen piirissä. Kätilökoulutus ei olisi enää ehdotuksen mukaan ammattikorkeakoulun lainsäädännön mukainen tutkintokoulutus.

Tässä kannanotossa esitetään Tehyn ja Suomen Kätilöliiton näkemykset kätilökoulutusta koskevaan rakenne-ehdotukseen ja sen kehittämisestä ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi.

Tehy ja Suomen Kätilöliitto esittävät kätilökoulutuksen kehittämistä ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi

Tehy ja Suomen Kätilöliitto ovat jo aiemmin SOTEKO-hankkeen yhteydessä todenneet, että ehdotettu kätilökoulutuksen rakenne on epätarkoituksenmukainen ja se uhkaa murentaa yli kaksisataavuotisen kätilökoulutuksen perinteen. Kätilökoulutuksen muuttaminen ei tutkintoon johtavaksi, modulaariseksi, koulutusrakenteeksi, ei ole hyväksyttävää. Ehdotettu koulutusrakenne asettaa kätilökoulutuksen eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin terveysalan AMK:n tutkintokoulutuksiin. Uudistuksen yhteydessä tulee huomioida kätilön ammattiin edellytettävän koulutuksen laajuus ja korkeatasoisuus sekä ammattipätevyysdirektiivin vaatimukset. Tämän vuoksi esitämme, että **kätilökoulutus uudistetaan 120 opintopisteen laajuiseksi ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi (YAMK).**

Perustelemme esitystämme seuraavasti:

- On ehdottoman tärkeää, että kätilökoulutus on tutkintoon johtavaa koulutusta. Kätilön tutkintonimike on erittäin tärkeä ammatin tunnettavuuden, työmarkkina-aseman, ammatti-identiteetin, ammatin vetovoiman ja liikkuvuuden vuoksi.
- Työelämän muutosten sekä kätilöiden asiakkaiden tarpeiden ja vaatimusten myötä kätilöiden osaaminen, tehtävät ja vastuut ovat laajoja ja siirtyneet edistyneen asiantuntijan tasolle.
- Kätilö toteuttaa laaja-alaista, kokonaisvaltaista ja asiakaslähtöistä hoitotyötä eri-ikäisten asiakkaiden, vastasyntyneiden ja heidän perheidensä hyvinvointia ja terveyttä edistäen sekä tukien.
- Kätilötyö on hyvin itsenäistä ja vaatii vastuunottoa. Kätilö tutkii ja hoitaa asiakasta itsenäisesti, arvioi kokonaisvaltaisesti hoidon tarpeen ja aloittaa tilanteen tai oireiden vaatiman hoidon. Kyky seurata ja arvioida asiakkaan voinnissa tapahtuvia muutoksia ja ennakoida niitä, ratkaista ongelmia sekä tehdä itsenäisesti päätöksiä asiakkaan terveydentilaan liittyen korostuvat kätilön työssä.
- Kätilö toimii seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntijana, johtaen omaa toimintaansa ja kehittäen omaa sekä yksikössään tehtävää työtä osana asiantuntijaryhmää.
- Koulutukselta edellytetään laadukkaita teoriaopintoja sekä riittävät määrät kätilötyönharjoittelua ammattipätevyysdirektiivin osaamisvaatimukset huomioiden.
- Laadukas ja direktiivillä säädelty kätilökoulutus takaa kätilöiden tiedollisen ja taidollisen osaamisen, jolloin asiakas saa näyttöön perustuvaa turvallista hoitoa.
- Pohjakoulutuksena sairaanhoitaja (amk) on tarkoituksenmukainen.
- Kätilötyön kehittymisen ja direktiivin vaatimusten täyttämiseksi kätilökoulutus uudistetaan tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksen (NQF, National Qualification Framework) tason 7 mukaiseksi ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi (YAMK), jonka laajuus on 120 op. Vastaava koulutusmalli on käytössä monessa muussakin maassa (esim. Norja, Ruotsi, Islanti).
- YAMK-malli tukee myös ns. AMP-asiantuntijatasoa (*Advanced Midwife Practitioner*) urapolun näkökulmasta.
- YAMK-malli on yhdenmukainen v. 2019 esitetyn työryhmäraportin tuloksen kanssa.
- Kätilön koulutuspolun pituus ja laajuus ilman ylemmän tutkinnon statusta vaikuttaa ammatin ja koulutuksen vetovoimaa heikentävästi.
- YAMK-mallissa koulutukseen hakeutumisen työssäoloehtoa tulee muuttaa tai tarvittaessa poistaa.
- YAMK-malli tukee myös muiden sote-alan ammattien koulutuksen kehittämistä ja urapolkuja.

Tehy ja Suomen Kätilöliitto esittävät, että SOTEKO-hankkeen toimenpide-ehdotuksen mukainen jatkovalmistelu kätilökoulutuksen rakenteen uudistamiseksi keskeytetään. Esitämme kätilökoulutuksen valmistelun käynnistämistä ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi (120 op) mahdollisimman pian.

Pyydämme lisäksi huomioimaan, että kätilön koulutusta koskeva ammattipätevyysdirektiivin liite (2005/36/EY) on paraikaa arvioitavana. Mahdolliset muutokset on otettava huomioon myös kansallisessa valmistelussa.

Edellytämme, että Tehyn, Suomen Kätilöliiton ja Valtakunnallisen kätilöopettajien verkoston asiantuntemusta hyödynnetään kätilökoulutuksen kehittämistyössä.

Helsinki 28.10.2024

Millariikka Rytkönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Päivi Oinonen
puheenjohtaja
Suomen Kätilöliitto ry

Lisätietoja: yhteiskuntasuhteiden johtaja Kirsi Sillanpää, kirsi.sillanpaa@tehy.fi
koulutusasioiden päällikkö Juha Kurtti, juha.kurtti@tehy.fi

Jakelu:
Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
Valtiosihteeri Kristiina Kokko
Erityisavustaja Emmi Venäläinen
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, OKM
Ylijohtaja Sirkku Linna, OKM

Tiedoksi:
Johtaja Jonna Korhonen, OKM
Opetusneuvos Sanna Hirsivaara, OKM
Neuvotteleva virkamies Päivi Nygren, STM
Kirjaamo OKM
Kirjaamo STM